

Het geluid dat de winter weemoediger maakt, klinkt de komende weken in Westerwolde en omgeving

In Westerwolde is zondag niet alleen de Adventstijd begonnen maar ook het seizoen waarin de midwinterhoorn zijn weemoedige geluid buiten laat horen.

Albertha Gerritsma en Geert Wolfs verwelkomen kerkgangers in Onstwedde met hun midwinterhoorn. Foto: Huisman Media

Marcel Looden • 27 november 2022, 18:31 • [Groningen](#)

Een geluid dat vermoedelijk eeuwen geleden ook al in die streek te horen was. In de periode waarin het huidige Westerwolde hoorde bij het uitgestrekte Saksisch gebied. „Daarin was het blazen op de midwinterhoorn een traditie, het was bedoeld om bij het begin van de winter boze geesten te verdrijven”, vertelt Wubbe Kuper.

Oeroude traditie

Hij woont in Veele, het huidige centrum van het midwinterhoornblazen in Westerwolde. Daar immers hebben de Giezelbaargbloazers hun hoofdkwartier; 19 mannen en 1 vrouw die de oeroude traditie in stand houden en de komende weken hun tonen produceren, in Veele zelf maar ook in veel andere dorpen.

Kuper is een van de Bloazers, vrijwel vanaf het begin. „In 2005 zijn we begonnen”, zo blikt hij terug. „Mijn drie dorpsgenoten Frits Koops, Jan Bats en Geert Kruize, de laatste twee zijn helaas al overleden, bezochten toen een evenement in Diever. Ze zagen en hoorden daar midwinterhoornblazers en waren enthousiast. Andere inwoners van het dorp waren dat ook. We kochten een hoorn of leerden er zelf een te maken, van berkenhout of een andere zachtere houtsoort. Dat was het begin van De Giezelbaargbloazers.”

In het uiterste westen

Dat die een oude traditie nieuw leven inbliezen en nog altijd inblazen, acht ook Jochem Abbes waarschijnlijk. Hij is voorzitter van de Historische Vereniging Westerwolde en vertelt dat de streek vele eeuwen tot het Saksisch gebied behoorde. „Dat was een soort conglomeraat van stammen die vooral in het huidige Noord-Duitsland leefden. Westerwolde lag in het uiterste westen van het gebied, vandaar de naam.”

De stammen hadden onder meer hun taal en mentaliteit gemeen en ook het beleven van een natuurgeloof dat zich mede uitte in het midwinterhoornblazen. „De kans dat lang geleden in Westerwolde op zulke hoorns werd geblazen, is dus heel aannemelijk”, stelt Abbes. „En daarom leeft de traditie ook in streken die zuidelijker tegen de huidige oostgrens liggen. Die hoorden ook bij het Saksisch gebied.”

Aan de Midwinterwandeling in Veele nemen, als het weer meewerkt, meer dan 1000 mensen deel
Foto: Huisman Media

Als het ware ingelijfd

Met deze wetenschap is Wubbe Kuper inmiddels al 17 jaar een Bloazer. „Elk jaar in oktober beginnen we te oefenen, meestal in de schuur van mijn dorpsgenoot Harm

Tammes. Buiten spelen, dat mag alleen tussen de eerste Adventszondag en tussen Driekoningen, 6 januari.” Dat is de regel die nu geldt; de kerk heeft het midwinterhoorblazen als het ware ‘ingelijfd’, zoals ze dat met meer oeroude gebruiken deed.

Dat buiten spelen deden de Giezelbaargbloazers in hun eerste jaren minder vaak dan nu. „We worden inmiddels uitgenodigd om op te treden op markten en bij andere evenementen in de kersttijd. Wat vast staat, is dat we op de eerste Adventszondag het seizoen altijd openen door in de vroege ochtend, voor de diensten, te spelen bij de ingang van enkele Westerwoldse kerken.”

Vroeger op de trompet

Bij de deur van de Nederlandse Hervormde kerk in Onstwedde waren Geert Wolfs en Albertha Gerritsma zondag degenen die hun geluid de lucht inslingerden. Gerritsma is de enige vrouw onder de Bloazers. Een Friezin die zich 6 jaar geleden in Westerwolde vestigde en in het dorp Harpel woont. „Op Harpel, hoor je te zeggen. Het midwinterhoornblazen ontdekte ik tijdens een bezoek aan het Oogstfeest in Onstwedde. Ik zag daar iemand met een hoorn en speelde er op. Het ging me goed af, ik heb vroeger trompet gespeeld. Ik heb een hoorn gekocht en me aangemeld bij de Giezelbaargbloazers.”

Avondwandeling

Ze verheugt zich ieder jaar weer op het seizoen, op dat zo bijzondere, weemoedige geluid dat zij en haar ‘collega’s’ dan op allerlei plekken laten horen. En ze verheugt zich met name op de inmiddels traditionele avondwandeling in Veele, langs de Geselberg, de heuvel waar de Bloazers hun naam aan danken. „We organiseren die wandeling mede zelf. In de afgelopen twee coronajaren vond hij niet plaats. Dit jaar gelukkig wel weer, op 6 januari. Wij staan dan altijd langs het parcours te spelen.” Als het weer niet te bar en niet te boos is, nemen meer dan 1000 mensen deel aan de voettocht. Mannen, vrouwen en kinderen die ook van buiten Westerwolde komen en die zich laven aan die oeroude traditie, en aan het geluid dat de donkerste tijd van het jaar nog iets weemoediger maakt.

Lipspanning en ademhaling

In elke winter staat ook het Nederlands kampioenschap Midwinterhoornblazen op het programma. Harm Tammes, een van de Giezelbaargbloazers, won dat in 2016. „Elke deelnemer speelt bij dat kampioenschap alleen en wordt beoordeeld door een jury”, zo vertelt Tammes. „De traditie wil sowieso dat de blazers nooit samen spelen, nooit tegelijk hun geluid laten horen.”

Tammes produceert al 17 winters dat geluid en weet hoe het moet. „De happe, een mondstuk, zet je op het ene uiteinde van de hoorn en dan blaas. De lipspanning en de ademhaling moet je goed op elkaar afstemmen, dan komen de tonen er uit. Het schijnt dat je 7 verschillende tonen kunt produceren maar ik ben niemand tegengekomen die dat kan. Ik krijg er 5, 6 uit.”